

sancta sepulcro quo prius inerant ossa humavimus ^a, Christo Domino gratias referentes, quod pace concessa nostro monasterio inhabitare sineremur.

25. Tunc iterum rex Carolus, ad confirmationem inchoatæ fidei Christianæ, cum exercitu ad illam terram perrexit, et venerandum Sturmen infirmum, jam senectute fessum, in *Heresburg* ad tuendam urbem cum sociis suis sedere jussit. Dispositis secundum voluntatem suam universis rex cum rediret, sanctum virum paucos dies post reditum suum in supradicta urbe sedere imperavit. Quo expleto, ad monasterium vir Dei rediit, habitum secum medico domini regis Caroli, cui nomen Wintarus, qui ejus subveniret infirmitati. Dum vero quadam die, artis suæ ei nescio quam potiosem infuderat, cum qua minuere debuit infirmitatem; sed ita auxit, ut validus et acrius ei lues acerba augetur. Et anxius dicere cœpit, quod ei medicus qui minuere morbum debuerat, malum grande irrogasset. Currere citius ad ecclesiam jubet, omnes gloggas ^b pariter moveri imperavit, et fratribus congregatis obitum suum cito adfuturum nuntiare præcepit, et pro se enixius orare postulavit. Congregata prius omni familia, domum in qua ipse jacebat, eam introduci fecit, atque omnem congregationem his verbis adorsus est: Vos, inquit, o fratres, studium meum cognovistis, qualiter usque in hodiernum diem pro vestra utilitate et pace laboravi, et hoc maxime curavi qualiter istud monasterium post obitum meum perseverare in voluntate Christi valeret, et vos istic Domino servire sincere cum charitate quiretis, o filii. Nunc vero in con-

cepto proposito omnes dies vitæ vestræ perseverate. Deum altissimum pro me orate, et si quippiam prave apud vos egi, vel aliquem injuste offendi, ignoscite mihi: et ego cunctis ex intimo corde omnia convicia et omnes contumelias meas ignosco, necnon et Lullo, qui mihi semper adversabatur. Post ista et alia nonnulla bona verba, fratribus valedicens, dimisit eos. Egressis ergo fratribus, cœpit vir sanctus acriter languescere, et ad suprema perurgeri. Erat universis mœror, et tristitia magna animos obsidebat fratrum, qui solius Dei, lacrymabili voce, misericordiam implorabant, et obitum sancti ac venerandi abbatis sui Sturmi maximis Domino commendabant precibus.

26. Altera autem die, id est xvi Kal. Januarii, in gravescente languore ad extrema deductus est. Circumstantibus vero nobis et videntibus ejus celerem fore exitum, aliquis e nobis exorsus est: Pater, inquit, nos non ambigimus te ad Dominum migraturum, et ad vitam pervenire pereannem; quapropter paternitatem tuam deprecamur ut nostri memorari digneris, et ibi pro discipulis tuis Domino preces fundere, quomodo justum confidimus nobis profuturum, quod talem præmittimus patronum. Qui, subito intuens nos: Exhibete, inquit, vosmetipsos dignos, et tales estote in vestris moribus, ut rite valeam pro vobis orare: et ita faciam quod postulatis. Post vero verba hæc, sancta illa anima carne soluta est, et de ergastulo corporis erepta, bonis meritis repleta migravit ad Christum, cujus in perpetuum permanet regnum. Amen.

^a Et tamen arca, seu ciborium, super sancti Bonifacii tumulum erecta fecerat a Sturmio, supra num. 20. Non ergo sanctorum corpora in superna ciborii parte, siquidem fere solidum erat, sed in ipso tumulo humari tum solebant.

^b Sic campanas vocabant. Willibaldus, et Othlonus in Vita sancti Bonifacii sub finem *gloccas* et *cloggas*

appellant: et Bonifacius ipse in epistola 9 *cloccas*, tametsi jam *campanæ* vocabulo usus fuerat Beda in lib. iv, cap. 23, ex quo aliisque colligimus, pene singulare esse id quod hoc loco scribitur de pulsatis ecclesiæ signis sub extremos Sturmii exspirantis agones.

ANNO DOMINI DCCCXXIV.

BERNOWINUS

CLAROMONTANUS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN BERNOWINUM.

(Hist. Franc. litt., tom. IV, pag. 481.)

De Bernowino episcopo Claromontano altum diu apud omnes scriptores silentium. Primum nomen ejus ex oblivione eruit Mabillonius, qui carmina quædam ejus nomine inscripta edidit ex manuscripto bibliothecæ Ottobonianæ. Incertum plane quando ad sedem Claromontanam sit evector et quo anno e vivis excesserit. Caroli magni munificentia adjutus Bernowinus magnam ecclesiam in honorem sancti Alliri ædificavit in sua civitate episcopali. Bernowini quatuor tantum carmina exstant, inter quæ ejus epitaphium.

BERNOWINI GARMINA.

CARMEN PRIMUM.

(Mabill., *Annal. Bened.*, tom. II, pag. 717.)

Omnipotens Dominus, qui celsa vel ima gubernas,
 Majestate potens semper ubique Deus,
 Respice de solio sanctorum gloria summo,
 Auxiliumque tuis, Rex bonæ, da familia.
 Principibus pacem, subjectis adde salutem :
 Hostis pelle minas, et fera bella preme.
 Hæc quoque, quæ statui fulgentia culmina templi
 Bernowinus ego, sint tibi grata Deo.
 Augusto et Carolo, ejus virtute peregi,
 Concede imperii gaudia magna sui.
 Quisquis et hinc summas precibus pulsaverit aures,
 Effectum tribuat semper habere Deus.
 Hæc construxit opus, lector, quod cernis honestum.
 Bernowinus ovans, ductus amore Dei :
 Illius necnon magni pro patris amore,
 Corpore qui sanctæ pausat in arce domus.
 In qua multa Deus jam jam miracula mitis
 Sæpius ostendit, illius ob meritum.
 Si veniet quisquis fidei de munere dives,
 Quod petit invenit, quod cupit ecce tenet.
 Vos fratres, veniæ petitores, obsecro vobis
 Poscite factori dona superna domus.
 Hæc tibi constitui, Illidi magne sacerdos,
 Quæ nitet hic Domini... clara domus.
 Bernowinus ego, sanctorum parvus amator,
 Qui tibi præcipue vota precesque fero :
 Te rogo suppliciter pro me prece posce Tonantem.
 Ut purget venia crimina cuncta mea.
 Et Carolo Augusto, ejus pietate fovemur,
 Præbeat ætherei præmia larga soli.

CARMEN II. (Mabill. *ibid.*)

Qui cupiat rerum studiosus forte viator
 Auctorem scire carminis, aut operis ;
 Cum rediit, quæso, modicum subsistat eundo,
 Et legat hunc titulum, qui sibi cuncta refert.
 Bernowinus ego nam dicor humillimus epus
 Culmina quæ feci, carmina quæ cœsini.
 Qui veniet veniam scelerum deposcere fletu,
 Transeat has portas, ad loca sancta situs,
 Corpore Illidius celsa qui pausat in aula
 Eximius meritis et pietate potens.
 Illic inveniet solatia certa salutis,
 Et quam cum lacrymis poscet, habet veniam.

CARMEN III. *Bernowini epitaphium.* (Mabill. *ibid.*)

Hæc qui sacra petis venerandi culmina templi,
 Eximios cultos quæ pietatis habent ;
 Hoc relegas carmen nostri miserabile casus,
 Ultima quem vitæ contulit hora mihi.
 Dives eram quondam, lato famosus in orbe,

A Principibus multo charus amore piis.
 Gloria me rerum mage referebat opima,
 Sed regum solita pluris amicitia.
 Propterea populi largo venerabar honore,
 Muneribus nimis atque favore precis.
 Sed subita ereptus tanto de culmine sorte,
 Angusti requies me tenet ista loci.
 Hæc tibi dant nostræ, lector, exempla figuræ
 Totius hoc vitæ quo gradiaris iter :
 Quo nec divitias, nec turpia lucra sequaris,
 Nec periturus eas cæca talenta petens.
 Quæ dum servantur tenebris immersa profundis,
 In baratrum mittunt antra sacrata suos.
 Quid delicatis prodest assuescere mensis ?
 Quidve laborata purpura ab arte tibi ?

B Nam datur infelix corpus, cui tanta parantur
 Adfore mox pulvis vermibus esca simul.
 Sed jam posco vicem reddas mihi carminis hujus,
 Atque illius dic tu miserere Deus.
 Hunc concede mihi quisquis succedis honorem,
 Nostro deposui qui mea membra loco.
 Quem peto nulla manus violet, dum dicat ab alto
 Omnipotens : Surge, jam tuba nostra jubet.
 Vita, salus, requies, spes, gloria, gratia, virtus,
 Da veniam famulo tu mihi, Christe, tuo, etc.
 Bernowino des pius alme micantia regna,
 Natis qui mittis hominum per lumina lumen,
 Gratis concedis cui grandi mole subacto, etc.
 Sic pro te tuisque cunctis redde vota Domino,
 Et suorum memorare supplico,

C Aulam istam quam fundavit triumphante Carolo.
 Qui cepit domum ingredi, bonisque vult perfrui,
 Dicat vadens oro supplex, Pax huic sit domui,
 Quam jussit ærvare Christus, ejusque discipuli.
 His peractis exeuntes supplex posco, dicite :
 Miserere Bernowino, rex, Deus altissime,
 Construxit qui domum istam ornavitque carmine.
 Hac in domo fulget alma Christi crux mirabilis,
 In qua salus, lux, et vita, victor ineffabilis
 Pendens plebem liberavit hostis ab insidiis.
 (Habentur ejusdem Bernowini episcopi versus ad crucem.
 Item versus in calice et patena, qui sic habent :)
 Bernowinus humilis sua reddit vota Tonanti.
 Hoc corpus humilis.... præstat vita beata.

CARMEN IV.

Versus ad crucem.

D (Marten., *ampliss. Collect.* tom. VI, pag. 820.)
 Conditor æterne, quem laudo versibus istis
 Rex requiem Bernowino da pater piusque redemptor
 Virtus virtutum, victor, victoria Jesu
 Christe, tu justus judex, miserere mei iam rex ;
 Omnipotens Dominus mundi formator et auctor,
 Sis pius et clemens, mihi sis spes unica vitæ.
 Suspice hoc munus, te supplex accipe rogo.